

10 år sedan CATHERINE HAMLIN mottog THE RIGHT LIVELIHOOD AWARD

"för de femtio år hon ägnat åt behandling av patienter med obstetrisk fistula. Därmed har hon återgett tusentals av Afrikas fattigaste kvinnor hälsa, hopp och värdighet."

Här följer utdrag ur Catherine Hamlins tal vid utdelningsceremonin. Den lästes av Annette Bennett, dekan från Hamlin College of Midwives, sjukhusets barnmorskeutbildning. Dr Catherine var av hälsoskäl förhindrad från att själv närvara. Hon representerades istället av matron Ejigayehu and Annette Bennett från The College of Midwives, på bilden tillsammans med Jakob von Uexküll och Margot Wallström, då EU kommissionär.

- Ett barns födelse bör vara ett tillfälle att glädjas. Men det blir inte alltid så. Vi i Etiopien har sett, och är varje dag medvetna om, att det finns tragiska fall då komplikationer uppstår i förlossningsarbetet. Den mest fruktade avvikelsen är då barnet inte kan födas fram eftersom det råkat i en onormal position i livmodern. Inre skador uppstår när barnet ligger och skaver.

Tänk dig en ung kvinna som bor i en avlägsen by i detta stora och vackra land – Etiopien. Förlossningen tar sin bör-

jan och hon känner en viss oro och rädsla eftersom det är hennes första barn. Men hon är inte medveten om att hon är en av de 5% av alla kvinnor i världen som får problem med att föda sitt barn. Dag efter dag ligger hon i sin lilla tukul (ett lerhus) långt ut på landsbygden med kanske sin mamma och några bykvinnor bredvid. Hon lider svårt av värkar och av ångest. Slutligen dör barnet i livmodern och kan så småningom födas fram. Hon är lättad över att hennes prövning är över, sörjer sitt döda barn men är tacksam att hon överlevt.

Snart önskar hon dock att hon också var död. Det visar sig att hon är inkontinent. Hennes urin, kanske också tarminnehåll lämnar spår vart hon än går. Vi i välmående delar av världen har svårt att föreställa oss hennes situation. Men det har varit så även i våra länder. Obstetric fistula utrotades först i Amerika i slutet av 1800-talet och i England och Europa 1920! Nu förekommer dessa förlossningsskador bara i de fattigaste länderna i världen, där det finns få läkare, barnmorskor, sjukhus eller ens vägar och broar för att kunna ta sig till en vårdcentral när en förlossning inte löper normalt.

Dessa skador som då uppkommer går att förebygga! I våra länder finns hjälp att få, skickliga barnmorskor och tillgång till kejsarsnitt. Under detta upplysta 2000-tal, då stora framsteg har gjorts inom medicinen, då gamla människor lever längre och allt fler sjukdomar kan botas, händer ändå att miljoner vackra unga kvinnor helt försummas. Och så behöver det inte vara.

.....

Jag vill i dag be för dessa tragiska patienter och låta världen veta att de finns. Min avlidne man och jag blev medvetna om deras existens strax efter vår ankomst till Etiopien 1959. Vi tänkte göra en insats i ett land med mycket få läkare och vid den tiden i avsaknad av en medicinsk fakultet på universitetet. Snart träffade vi på de första fistula drabbade patienterna och de berörde oss djupt. De skakade om oss med sina berättelser, sin uthållighet och sin ut-

Från prisutdelningen 2009.

satthet. De anlände till sjukhuset där vi arbetade, Princess Tsehay Memorial Hospital, utan att äga något som helst i denna värld förutom tro och hopp och urinblöta kläder. Det var omöjligt att inte bli rörd och helt enkelt ge dem kärlek, det tredje av Paulus tre attribut.

Nu har de äntligen hopp, eftersom vi har hört deras rop och svarat genom att inrätta ett sjukhus för dem. Den första och den viktigaste i Addis Abeba, som min man arbetade så hårt för att förverkliga, stod klar 1974. Vi lyckades över förväntan och nu finns även fem nya mindre sjukhus ute i landet, där vi kanske kan bota 4 000 kvinnor per år. Men WHO uppskattar att det finns 6-7000 nya fall årligen bara i Etiopien! Så nu äntligen koncentrerar vi oss på ett förebyggande arbete.

Barnmorskor tror jag är svaret. Att placera en välutbildad barnmorska i varje by skulle snart utrota obstetrisk fistula. Det gjorde ni i Sverige i slutet av 1870-talet eftersom ni oroades över den höga mödradödligheten i landet vid den tiden. Så vi etablerade vår college för barnmorskor för 3 år sedan. Vår läroplan har godkänts och berömts! Vi strävar efter att ta in elever som gått på gymnasiet, ge dem en 3-årig utbildning med en kandidatexamen i slutet mot ett löfte från var och en att arbeta i sina hemtrakter i 5 år. Sedan kanske de fortsätter med ytterligare utbildning, undervisar eller blir handledare och för så vidare sina kunskaper i detta stora land med sina 80 miljoner invånare.

Denna dröm håller på att gå i uppfyllelse. Våra första utexaminerade barnmorskor kommer i september nästa år att vara på plats i samma område de kommer ifrån. De kan det lokala språket och känner till kulturen. De ska bo två tillsammans så att de inte blir ensamma eller överarbetade. Det

Dr Catherine Hamlin med matron Ejigayehu och patient

ska finnas en förlossningsklinik och ett hälsocenter inte alltför långt borta där en läkare ska kunna utföra kejsarsektion vid behov. Det kan även viss hälsopersonal göra som utbildats i akutkirurgi eftersom behovet är så stort.

Jag vet att uppgiften är enorm, men med hjälp av en allsmäktig kärleksfull Gud kan vi lyckas.

Ja, de senaste tio framgångrika åren har byggt vidare på Dr Catherine och hennes man Reginalds dröm. Nio kullar av barnmorskor, mellan 20 och 25 årligen, är nu verksamma ute i landet, sjukhuset i Addis erbjuder allt mer specialiserad vård, medan vårdutbudet i de regionala sjukhusen har breddats. Sakta men säkert blir antalet nya fall av fistulaskador färre. Allt i första hand tack vare två människor med stark människokärlek och uthållighet, men också alla som ägnat sina liv åt att stå vid deras sida eller på andra sätt gett sitt bidrag.

Hamlin Fistula Ethiopia, HFE, lanserar ett tre-årigt samarbetsprojekt med UNFPA, FN:s befolkningsfond.

Projektet fokuserar på att förbättra tillgången till behandling av fistula skador, men också livmoderframfall och undersökningar för tidig upptäckt av livmoderhalscancer.

Tesfaye Mamo, HFE:s VD, lanserade projektet den 17 september 2019 i Addis Abeba:

- Detta projekt betyder mycket för oss. Vi vet mycket väl hur vi ska ta hand om och behandla våra patienter men att identifiera dem förblir en stor utmaning för oss. Det blir ytterligare ett steg mot vårt mål – att obstetrisk fistula inte längre ska vara ett folkhälsoproblem i Etiopien.

Kvinnor som bor i avlägsna trakter känner ofta inte till vilken hjälp som finns att få. Traditionella levnadsmönster

leder också till att människor misstror modern sjukvård eller gömmer undan dem med åkommor som upplevs som skamliga, som t.ex. urinläckage efter förlossning. Att låta sig undersökas i underlivet är inte heller ett lätt val. Uppsökningsverksamhet för att finna fistula drabbade är alltså nödvändig, men kräver naturligtvis tid och resurser.

Det är naturligt att erbjuda vård även till kvinnor som söker för andra underlivsproblem.

Svensk modell för barnmorskor

Vi vet hur viktig barnmorskorna är för kvinnorna i Etiopien. Därför läste vi med intresse den 14 november en debattartikel i Göteborgsposten med rubriken:

”Svensk modell för barnmorskor kan minska mödradödligheten”

- Det finns fortfarande väldigt mycket kvar att göra när det gäller att nå en god sexuell och reproduktiv hälsa för kvinnor globalt, skriver Ole Petter Ottersen, rektor Karolinska Institutet, tillsammans med flera professorer och docenter med barnmorskeutbildning som grund.

- Ett sätt att förbättra situationen är att öka den lokala tillgången på välutbildade barnmorskor. Här kan Sverige och svenska lärosäten ta en mer aktiv roll internationellt.

Debattörerna hade nyss bevisat en

världskonferens i Nairobi, uppföljning till den stora Kairo konferensen för 25 år sedan, som enades kring ett handlingsprogram för att stärka kvinnors och unga flickors situation. Man konstaterade i Nairobi att det helt enkelt finns väldigt mycket kvar att göra när det gäller att nå en god sexuell och reproduktiv hälsa för kvinnor globalt. De gäller mödra- och barnadödlighet, spridning av sexuellt överförbara sjukdomar och oönskade graviditeter.

Ett sätt att förbättra situationen är att öka den lokala tillgången till välutbildade barnmorskor. Man menar i artikeln att den svenska modellen med självständig barnmorska som arbetar brett med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), i samarbete med gynekolog/obstetiker, är en stark framgångsfaktor inom mödra- och

barnhälsovården. Sverige och svenska lärosäten kan ta en mer aktiv och drivande roll internationellt. Nyckeln till framgång med att minska mödra- och barnadödlighet är en stark koppling mellan barnmorskeutbildning och forskning.

Ett glädjande besked i sammanhanget är att i september lanserade UNFPA, även här en viktig aktör, en ny global barnmorskestrategi tillsammans med svenska utrikesdepartementet. Initiativet är ett viktigt steg mot en förbättrad mödra- och barnhälsovård i världen, anser man, inte minst eftersom den prioriterar en global satsning på barnmorskeutbildning. Den bygger vidare på samarbete som redan finns på plats i t.ex. Etiopien.

Vi önskar alla en god och fridefull jul och ett nytt år med många fina upplevelser.

Vi hoppas att ni kan tänka er att ge bort ett bidrag till Fistulasjukhuset som julklapp. Den presenten bidrar till att förändra livet för kvinnor på den etiopiska landsbygden, att stärka dem med kunskap och ge hjälp när de behöver den. Tack för din gåva! Den betyder mycket. Gåvobrev kan hämtas på hemsidan.

Tack alla ni som skickat in mail adresser! Gärna fler!

Vi i styrelsen kommer gärna och berättar om Fistulasjukhusets verksamhet i Etiopien, visar bilder och film. Kontakt: kerstinengle@gmail.com

Vi rekommenderar ett besök på www.fistulasjukhuset.org. Här finns mycket information med bilder att hämta.

Det framgångsrika arbetet som bedrivs genom Fistulasjukhuset är helt beroende av gåvor.

Vi hoppas på ett bidrag från dig. Plusgiro: 90 02 96-5, Bankgiro: 900-2965, Swish: 123-90 02 965

Vi finns också på Facebook, twitter och Instagram www.instagram.com/fistulasjukhuset.

Stiftelsen Fistulasjukhuset
c/o Riksförb. Hem och Samhälle
Alsnögatan 7,
116 41 Stockholm